12. Sirenko P.O., Istomin A.H., Sirenko R.R., Khorkavyy B.V., Rybchych I.E. Special and preventive exercises for hamstring muscles in the training process of experienced football players. *Pedagogy of Physical Culture and Sports,* 2022;26(5):344–352. doi.org/10.15561/26649837.2022.0509.

13. Solodka O.V., Osipov V.M., Tomich L.M., Hnatyuk V.V., Kusovska O.S., Kulakov D.V. The results of the research-experimental verification of the physical Therapy Program of veteran athletes who specialize in Sambo wrestling after treatment of a hypertensive crisis. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and Pedagogical problems of Physical culture (Physical culture and Sports). Kyiv, 2022. – Issue 1 (145). P. 99-105.

14. Khatsaiuk O., Kindzer B., Pryshva O., Ivchenko A., Kulibaba S., Kusovska O. The Program for improving the technical and tactical preparedness of veteran wrestlers (on the example of Sambo wrestlers). Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and Pedagogical problems of Physical culture (Physical culture and Sports). Kyiv, 2020. – Issue 6 (137). P. 121-127.

15. Khatsaiuk O., Vysochan, L., Sivohop, E., Semal, N., Dragunov D. Essential characteristics of formation of readiness of veteran Sambo wrestlers for competitive activity. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and Pedagogical problems of Physical culture (Physical culture and Sports). Kyiv, 2022. – Issue 5 (150). P. 7-12.

16. Khatsaiuk O.V., Ilyukha L.M., Panchuk A.P., Panchuk I.V., Mazur V.Y., Deryabkina T.V., Anatskyi R.V. Methodology of occupational Therapy of martial arts coaches after treatment of coronavirus disease. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and Pedagogical problems of Physical culture (Physical culture and Sports). Kyiv, 2022. – Issue 7 (152). P. 119-128.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.7(167).37
УДК 378.016:61]:378.046-021.66

Шапаренко І. Є.
кандидат біологічних наук, доцент
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
м. Полтава
Мироненко С. Г.
кандидат біологічних наук, доцент
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
м. Полтава

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІКАРСЬКО-ПРОФІЛАКТИЧНИЙ СУПРОВІД У СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ» В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ НА ФАКУЛЬТЕТАХ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито теоретико-методичні основи викладання вибіркової навчальної дисципліни «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності» в процесі підготовки тренерів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» на факультеті фізичного виховання та спорту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Встановлено, що вивчення курсу спрямовано на формування у магістрів професійних компетентностей для науково-обґрунтованого здійснення навчально-тренувального процесу, змагальної і спортивно-прикладної діяльності у фізичному вихованні, спорті й масовій фізичній культурі. Визначено мету, завдання вивчення дисципліни, перелік результатів навчання, якими повинні володіти студенти під час вивчення курсу. Наведено та подано детальну характеристику складників навчально-методичного комплексу дисципліни: робочої програми та силабусу, опорних конспектів лекцій з питаннями для самоконтролю, методичних рекомендацій до виконання практичних та самостійних робіт студентів, тестових завдань для поточного, модульного та підсумкового контролю знань та порядок накопичення балів.

Ключові слова: *програма, навчально-методичний комплекс, лікарсько-профілактичний супровід, фізична культура, спорт.*

Shaparenko Inna, Myronenko Svitlana. Theoretical and methodological bases of teaching the course «Medical and preventive support in sports activities» in training masters at the faculties of physical education of pedagogical higher educational institutions. *The article deals with theoretical and methodological bases of teaching optional course «Medical and preventive support in sports activities» for masters of the Faculty of Physical Education and sports of Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University. The goal, objectives of the course, the list of professional competencies and skills which are obligatory after the completion of the course are defined. The components of educational-methodical complex of the subject was determined: training and content syllabus, supporting lecture notes with questions for self-instructional training, materials for practical classes and independent work, tests for current and module control of students knowledge, final tests.*

The system of training highly qualified specialists provides classroom (lectures and practical classes) and independent work. In order to promote research activities a master student has 2/3 from all kind of training time. According to the educational subject syllabus the teacher suggested the following ways of evaluation of educational achievements of master students as current, modular, final control. Current knowledge assessment and control module are performed in the forms of different tests.

The final assessment consists of all points earned during the current testing and modul controls, as well as the performance of individual work. Overall evaluation of bachelor students success is rating and is set by 100-scale system and totraditional scale accepted

in Ukraine. A range of points that students may get for the topics of content moduleswere given.

Key words: *program, teaching and methodological syllabus, medical and preventive support, physical education, sport.*

Постановка проблеми. В умовах модернізації системи освіти України формування фахівця високого компетентнісно-професійного рівня є одним із пріоритетних завдань сьогодення. Наразі професійна освіта набуває значення чинника соціально-економічного, інтелектуального, духовного та фізичного оновлення суспільства, її провідними сутнісними характеристиками є безперервність набуття знань, фахова компетентність та ціннісне ставлення до власного фізичного стану і здоров'я нації в цілому [3, с. 5]. Останнє стосується фахівця фізичної культури та спорту, який повинен володіти психолого-педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок та сприяти інтегральному гармонійному розвитку особистості.

Якісна підготовка фахівців у галузі фізичної культури та спорту педагогічних закладів вищої освіти потребує оволодіння ними професійними компетентностями, які надаються при поглибленому вивченні комплексу медико-біологічних дисциплін.

Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності – це інтегрований курс, який є своєрідним узагальненням вивчення циклу предметів медико-біологічного профілю на факультетах фізичного виховання педагогічних закладів вищої

освіти. Ця дисципліна передбачає поглиблення теоретичних знань і практичних навичок, що необхідні магістрантам для науково-обґрунтованого здійснення навчально-тренувального процесу, змагальної і спортивно-прикладної діяльності у фізичному вихованні, спорті й масовій фізичній культурі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел із проблеми дослідження засвідчив, що здебільшого автори присвячують роботи вивченню та узагальненню теоретичних засад. Це висвітлено у низці праць В.А. Шаповалова, В.М. Коршак, В.М. Халтагарова (2008), Куроченка І.П. (2016), Дегтяренко Т.В, Долгієр Є.В. (2018) та ін.

Проте питання щодо розробки навчально-методичного забезпечення та особливостей викладання цієї дисципліни при підготовці фахівців із фізичної культури та спорту в педагогічних закладах вищої освіти залишається не достатньо розкритим.

Це і визначило **мету дослідження** – розкрити теоретико-методичні аспекти викладання навчальної дисципліни «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності» для магістрантів факультету фізичного виховання та спорту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка спеціальності «017 Фізична культура і спорт».

Виклад основного матеріалу дослідження. Для забезпечення фундаментальної теоретичної та практичної підготовки висококваліфікованих кадрів, формування їх професійних компетентностей нами розроблено навчально-методичний комплекс дисципліни, який має такі структурні елементи:

1.Робоча програма навчальної дисципліни.
2.Силабус навчальної дисципліни.
3.Опорні конспекти лекцій з питаннями для самоконтролю.
4.Методичні рекомендації до проведення практичних занять.
5.Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.
6.Тестові завдання для забезпечення поточного контролю знань магістрантів.
7.Тестові завдання для модульного контролю знань магістрантів.
8.Критерії оцінювання навчальних знань магістрантів.
9.Пакет комплексних контрольних робіт.

Робоча програма та силабус вибіркової навчальної дисципліни «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності», укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальністю «017 Фізична культура і спорт», розроблена на кафедрі медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання та затверджена вченою радою факультету фізичного виховання та спорту.

Мета викладання навчальної дисципліни – сформувати у магістрантів низку компетентностей щодо застосування лікарсько-профілактичних заходів при організації навчально-тренувального процесу й дотримання санітарно-гігієнічних умов діяльності фізкультурно-спортивних закладів.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. приймати ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог до організації діяльності фізкультурно-спортивних закладів;
2. застосовувати лікарсько-профілактичні технології при плануванні й організації навчально-тренувального процесу спортсменів;
3. аналізувати нормативно-правові акти з питань охорони здоров'я та охорони праці;
4. володіти основами медичного нагляду і контролю за станом здоров'я, функціональним станом і адекватністю фізичних навантажень спортсменів та команд;
5. створювати оптимальні санітарно-гігієнічні умови при проведенні тренувань і змагань, для профілактики травматизму і захворювань спортсменів у процесі їх командної діяльності, надавати долікарську медичну допомогу;
6. передбачити вплив факторів ризику на тренуваннях, проводити профілактику захворюваності, перевтоми, перетренованості, травматизму.

Курс «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності» є вибірковою дисципліною, на вивчення якої відводиться 120 годин/4 кредити ЕКТС. Підсумковий контроль передбачає складання магістрантами заліку.

Опис навчальної дисципліни наводимо у табл.1.

Таблиця 1

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Вибіркова
	Рік підготовки:
	1-й
Загальна кількість годин – 120	**Семестр**
	2-й
Кількість змістових модулів –1	**Лекції**
	20 год.
	Семінарські заняття
	- *год.*
	Практичні заняття
	20 год.
	Лабораторні заняття
	- *год.*
	Самостійна робота
	80 год.
	Вид підсумкового контролю: залік
Мова навчання	Українська

Структуру навчальної дисципліни з переліком тем і розподілом годин наведено в табл.2.

Таблиця 2

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	**Кількість годин**			
	Денна форма			
	у тому числі:			
	Лекції	**Семінарські/ практичні заняття**	**Лабораторні заняття**	**Самостійна робота**
1	2	3	4	5
ЗМ 1.				
Тема 1. Нормативно-правові засади лікарсько-профілактичного супроводу у спортивній діяльності.	2	2		6
Тема 2. Методологія визначення та оцінки фізичного розвитку, стану здоров'я, функціонального стану й загальної фізичної працездатності спортсменів.	2	2		6
Тема 3. Лікарсько-педагогічний контроль в процесі занять фізичною культурою і спортом.	2	2		6
Тема 4. Санітарно-гігієнічна характеристика організації харчування спортсменів.	2	2		6
Тема 5. Санітарно-гігієнічне забезпечення тренувальної діяльності спортсменів.	2	2		6
Тема 6. Санітарно-гігієнічні основи проектування, будівництва та експлуатації спортивних споруд.	2	2		6
Тема 7. Лікарський супровід та медичне забезпечення спортивних змагань і спортивно-масових заходів і спортивних зборів.	2	2		6
Тема 8. Передпатологічні стани й захворювання, які виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом.	2	2		6
Тема 9. Основи долікарської медичної допомоги під час занять фізичною культурою та спортом.	2	2		6
Тема 10. Профілактика патологічних станів і травматизму у фізичній культурі та	2	2		6

спорті.				
Тема 11. Санітарно-гігієнічні вимоги до спортивного одягу і взуття та спортивного інвентаря. Особиста гігієна спортсмена.				10
Тема 12. Засоби відновлення спортивної працездатності				10
Разом	**20**	**20**	**-**	**80**

Процес навчання у вищій школі реалізують в межах різноманітної цілісної системи організаційних форм і методів навчання. Кожна форма розв'язує своє спеціальне завдання, але сукупність форм і методів створює єдиний дидактичний комплекс, функціонування якого підпорядковано об'єктивним психолого-педагогічним закономірностям навчального процесу [2].

Обґрунтовуючи основні методичні аспекти викладання дисципліни «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності» наводимо специфічні особливості різних форм аудиторної (лекційні та практичні заняття), самостійної роботи студентів, а також організаційні засади здійснення усіх видів контролю та критерії оцінювання знань магістрантів.

Лекція в навчальному процесі вищої школи займає провідне місце, оскільки є головною формою організації занять, що сприяє засвоєнню системи знань із спеціальності, формує широкий професійний світогляд і загальну культуру, наукове мислення. Її дидактична мета – ознайомити студентів із науковою проблемою, розкрити основні питання теми, зосередити увагу на найскладнішому матеріалі, готувати їх до подальшої самостійної роботи. Методична цінність лекції полягає у тому, що в студентів формуються теоретичні знання та уміння критично оцінювати здобуту інформацію. Окрім того, лекційне заняття – це найбільш поширений вид наукового спілкування викладача зі студентами, де вони можуть отримати відповіді на поставлені запитання.

У відповідності до зазначених тем (табл. 2) зміст лекцій розкриває наступні питання:

Змістовий модуль 1. Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності

Тема 1. Нормативно-правові засади лікарсько-профілактичного супроводу у спортивній діяльності. Мета, об’єкт, предмет та завдання вивчення дисципліни. Методи гігієнічної оцінки факторів зовнішнього середовища. Поняття про санітарно-гігієнічний регламент у фізичній культурі та спорті. Санітарно-гігієнічний контроль за проведенням уроку фізичної культури та позашкільних навчально-тренувальних занять. Санітарно-гігієнічний контроль за проведенням занять у ДЮСШ. Охорона праці та здоров’я у сфері фізичної культури і спорту. Положення про систему лікарсько-фізкультурної допомоги в Україні.

Тема 2. Методологія визначення та оцінки фізичного розвитку, стану здоров’я, функціонального стану й загальної фізичної працездатності спортсменів. Фізичний розвиток та його види. Показники фізичного розвитку. Методи оцінки фізичного розвитку. Показники та методи визначення стану здоров’я. Методи дослідження функціонального стану спортсмена**.** Методи дослідження серцево-судинної системи спортсмена**.** Методи дослідження дихальної системи. Методи оцінки фізичної працездатності спортсмена. Методи дослідження м’язової системи та рухової діяльності людини. Зв'язок фізичної працездатності з показниками здоров’я.

Тема 3. Лікарсько-педагогічний контроль в процесі занять фізичною культурою і спортом. Мета та завдання лікарсько-педагогічного контролю в процесі занять фізичною культурою і спортом. Методи лікарсько-педагогічного спостереження. Обстеження в умовах спортивного тренування. Особливості етапного контролю. Поточний контроль та його завдання. Характеристика оперативного контролю.

Тема 4. Санітарно-гігієнічна характеристика організації харчування спортсменів. Особливості харчування при заняттях фізкультурою та спортом. Енерговитрати при спортивних заняттях. Санітарно-гігієнічні вимоги до режиму харчування спортсменів. Харчування на навчально-тренувальних зборах і в умовах змагань. Питний режим спортсменів у несприятливих умовах. Харчування спортсменів у відновлюваний період. Особливості харчування спортсменів при тренуваннях у жаркому кліматі. Особливості харчування юних спортсменів. Методи регулювання ваги тіла. Харчування спортсменів під час переїздів.

Тема 5. Санітарно-гігієнічне забезпечення тренувальної діяльності спортсменів. Гігієнічне забезпечення спортивних тренувань. Гігієнічні вимоги до планування тренувань і змагань. Основні гігієнічні принципи побудови навчально-тренувального процесу. Гігієнічні вимоги до структури, змісту і нормування навантажень на одному тренуванні. Гігієнічне нормування тренувальних занять. Гігієнічне забезпечення навчально-тренувальних зборів. Гігієнічне забезпечення під час підготовки спортсмена до умов високих температури і вологості повітря. Гігієнічне забезпечення під час підготовки спортсмена до умов низьких температур. Гігієнічне забезпечення при підготовці спортсмена до гірських умов. Гігієнічне забезпечення підготовки спортсмена в адаптації до різких змін часових поясів.

Тема 6. Санітарно-гігієнічні основи проектування, будівництва та експлуатації спортивних споруд**.** Гігієнічні-санітарні вимоги до планування та розташування спортивних споруд. Гігієна освітлення спортивних споруд, гігієнічні вимоги до систем опалення та вентиляції. Гігієнічна характеристика спортивних споруд для окремих видів спорту: спортивні ігри, легка атлетика, спортивна гімнастика, бокс, важка атлетика, боротьба, хокей із шайбою, плавання. Гігієнічні вимоги до штучних басейнів та їх обладнання.

Тема 7. Лікарський супровід та медичне забезпечення спортивних змагань і спортивно-масових заходів і спортивних зборів. Мета і завдання медичного забезпечення спортивних змагань, спортивно-масових заходів і спортивних зборів. Етапи медичного забезпечення. Особливості проведення попереднього етапу. Характеристика основного періоду. Медичне забезпечення спортивних змагань. Характеристика лікарського супроводу спортивних зборів.

Тема 8. Передпатологічні стани й захворювання, які виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом. Причини й механізми формування дисадаптаційного синдрому. Причини та ознаки гострого фізичного перенапруження. Хронічне фізичне перенапруження провідних органів і систем організму спортсмена. Основні клінічні прояви хронічного фізичного перенапруження. Профілактика хронічного фізичного перенапруження.

Тема 9. Основи долікарської медичної допомоги під час занять фізичною культурою та спортом. Характеристика невідкладних станів у спорті. Перша допомога у разі втрати свідомості. Перша допомога у випадку струсу мозку. Перша допомога у випадку ураження електричним струмом. Перша допомога у разі теплових опіків. Перша допомога у разі розтягнення зв’язок, вивихів та переломів.

Тема 10. Профілактика патологічних станів і травматизму у фізичній культурі та спорті. Основні характеристики травматизму при заняттях фізичною культурою і спортом. Причини і механізми травм, що виникають під час занять фізичною культурою і спортом. Класифікація та ознаки травм. Заходи запобігання травмам та порядок дій при їх виникненні. Профілактика травматизму у командній роботі.

Тема 11. Санітарно-гігієнічні вимоги до спортивного одягу і взуття та спортивного інвентаря. Особиста гігієна спортсмена. Загальні гігієнічні вимоги до спортивного одягу і взуття. Основні гігієнічні вимоги до спортивного інвентарю, обладнання і покриття підлог спортивних споруд.

Тема 12. Засоби відновлення спортивної працездатності. Класифікація засобів відновлення спортивної працездатності. Педагогічні засоби відновлення. Характеристика медико-біологічних засобів відновлення: лікувальний електрофорез, магнітне поле, індуктотермія, інфрачервоне та ультрафіолетове випромінювання, лікувальні грязі, вакуум-електрофорез, іонофорез, гідротерапія, баня, сауна. Масаж: репаративний, превентивний, самомасаж. Застосування функціональних лейкопластирних пов'язок. Фітотерапія.

У навчальному процесі нами використовуються інформаційні лекції, лекції-діалоги та лекції-візуалізації із мультимедійними презентаціями з таких тем: «Методологія визначення та оцінки фізичного розвитку, стану здоров'я, функціонального стану й загальної фізичної працездатності спортсменів», «Санітарно-гігієнічна характеристика організації харчування спортсменів», «Санітарно-гігієнічне забезпечення тренувальної діяльності спортсменів», «Санітарно-гігієнічні основи проектування, будівництва та експлуатації спортивних споруд», «Передпатологічні стани й захворювання, які виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом», «Основи долікарської медичної допомоги під час занять фізичною культурою та спортом», «Профілактика патологічних станів і травматизму у фізичній культурі та спорті».

Для візуалізації теоретичного матеріалу ми використовуємо наступні мультимедійні компоненти: відео, презентації, фото, таблиці, схеми. Зазначимо, що процес розробки мультимедійної лекції тривалий по часу, оскільки вимагає від викладача ретельного підбору змісту, ілюстративного матеріалу та його структурування. Проте, згідно відгуків наших слухачів, представлення інформації із використанням аудіовізуальних засобів є найбільш ефективною формою навчання. Також для активізації навчально-пізнавальної діяльності магістрантів ми активно залучаємо їх до розробки мультимедійних лекцій з подальшою презентацією на практичних заняттях.

Наразі активно працюємо з застосуванням технологій дистанційного навчання, зокрема займаємось створенням дистанційних курсів із використанням платформ Google Клас та Zoom.

Важливим компонентом і найбільш складною формою організації навчального процесу в закладі вищої освіти є практичні заняття, адже їх ефективність визначається не тільки ретельним дотриманням усіх етапів підготовки та проведення, не лише високим рівнем засвоєння теоретичного матеріалу, але результативністю сформованості необхідних практичних умінь і навичок. Це значною мірою залежить від рівня сформованості практичної компетентності самих науково-педагогічних працівників [2, с. 4].

Практичні заняття з дисципліни «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності» допомагають повно використати навчально-виховні аспекти предмета, сприяють організації самостійної роботи, дають можливість показати значення набутих знань для практичної діяльності студентів.

Для ефективного засвоєння та закріплення навчального матеріалу, з метою практичного підтвердження теоретичних положень нами розроблені методичні рекомендації до виконання практичних робіт. Методика розробки і проведення практичних занять залежить від змісту навчального матеріалу, його складності, рівня знань, підготовленості магістрантів і наявного обладнання. Алгоритм проведення заняття має декілька етапів:

- постановка загальної проблеми;
- перевірка теоретичних знань магістрантів, яка виконується здебільшого за тестовими завданнями, але з деяких тем ми застосовуємо фронтальне та бліц-опитування;
- інструктаж викладача щодо завдань та використання обладнання;
- виконання практичної роботи із записами за такою схемою: тема і мета заняття, перелік необхідних засобів навчання (обладнання та інструментарій), хід роботи, висновки;
- перевірка та оцінювання роботи.

В залежності від завдань, обладнання і матеріалів нами використовуються такі форми організації роботи магістрантів на практичних заняттях: фронтальна, групова та індивідуальна. За фронтальної форми організації занять всі студенти одночасно виконують одне й те ж завдання. Групова форма передбачає виконання одного й того ж завдання у парі. Здебільшого нами застосовується індивідуальна форма організації занять, оскільки магістранти працюють за спеціально розробленими картками з ситуаційними задачами.

Особливої уваги заслуговує організація самостійної роботи магістрантів, яка посідає важливе місце в їх професійній підготовці. Згідно робочої програми на цей вид діяльності відведено 2/3 (80 годин) усього навчального часу. Самостійна робота магістрантів – це пізнавальна організаційно та методично направлена діяльність, що здійснюється без безпосередньої допомоги викладача. Вона спрямована на досягнення конкретного результату – засвоєння та закріплення теоретичних знань, формування вмінь та навичок самоорганізації, самоконтролю й самооцінки, що дає можливість усвідомити себе в діяльності, особисто визначити рівень оволодіння знаннями і вміннями, відмітити недоліки та ліквідувати їх [1].

З метою ефективної організації самостійної роботи магістрантів нами розроблено методичні рекомендації щодо її виконання. Цей вид діяльності здійснюється в таких формах: опрацювання додаткових тем та спеціальної літератури, підготовка та проведення фрагменту лекції й практичного заняття, мультимедійної презентації, робота в мережі Internet. Завдання для самостійної роботи з дисципліни виконуються індивідуально та мають бути подані у формі звіту. Консультативна допомога магістрантам надається викладачем у години консультацій за графіком кафедри. Оцінки (бали), отримані магістрантами за виконання завдань самостійної роботи, враховуються при підсумковому контролі знань.

Навчальні досягнення студентів із курсу «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності» оцінюються за

кредитно-трансферною системою, в основу якої покладено принцип пооперaційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Відповідно до робочої програми викладачем запропоновано такі шляхи оцінювання навчальних досягнень магістрантів, як поточний, модульний і підсумковий контроль.

Поточний контроль – це контроль, який здійснюється у процесі вивчення навчальної дисципліни з метою виявлення ступеня розуміння студентом засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Цей вид контролю здійснюється нами в таких формах: усне опитування, тести, бліц-опитування. Перевагу надаємо тестовій формі вирішення завдань із теми, оскільки це дозволяє об´єктивно оцінювати знання магістрантів, охоплює контролем рівень підготовки усіх слухачів та значно скорочує час для перевірки. Підготовка до написання тестів забезпечує не тільки перевірку теоретичних знань, але й орієнтує магістранта на активну роботу з додатковою літературою та конспектами лекцій. Тестові завдання для перевірки теоретичних знань студентів складаються з варіантів кожен з яких містить 6 питань із альтернативними відповідями. Студент даючи відповідь на питання отримує:

- 6 правильних відповідей – 5 балів;
- 5 правильних відповідей – 4 бала;
- 4 правильні відповіді – 3 бала;
- 3 і менше правильних відповідей – тестове завдання не зараховується і потребує повторного перескладання теми.

Також на кожному занятті здійснюємо перевірку якості виконання магістрантами практичної роботи за такими критеріями:

- робота виконана в повному обсязі, проведено правильні обрахунки, заповнені таблиці та схеми, зроблені висновки – 3 бала;
- робота виконана в повному обсязі, обрахунки містять неточності, не повністю заповнені таблиці та схеми, зроблені висновки – 2 бала;
- робота виконана не в повному обсязі, обрахунки не правильні, частково заповнені таблиці та схеми, робота не містить висновків – 1 бал.

Виконання магістрантами самостійної роботи оцінюється за 3-х бальною шкалою згідно таких критеріїв:

- питання теми розкриті в повному обсязі, наведено перелік літературних джерел – 3 бала;
- питання теми розкриті не в повному обсязі, наведено перелік літературних джерел – 2 бала;
- питання теми розкриті частково, не наведено перелік літературних джерел – 1 бал.

Модульний контроль передбачає написання контрольної роботи, яка має 10 варіантів, кожен із яких містить по 10 тестових питань із переліку тем змістового модуля. Студент даючи правильну відповідь отримує:

- 9-10 правильних відповідей – 9-10 балів;
- 7-8 правильних відповідей – 7-8 балів ;
- 5-6 правильних відповідей – 5-6 балів;
- 4 і менше правильних відповідей – робота не зараховується і потребує повторного складання.

Підсумковий контроль – оцінка складається з усіх балів, отриманих магістрантом під час поточного й модульного видів контролю, а також оцінки за виконання практичних завдань та самостійної роботи.

Розподіл балів, які можуть отримати магістранти за темами змістових модулів наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Порядок накопичення балів за темами, які отримують студенти

№ п/п	Теми	Кількість балів			
		Тестування/ опитування	Практичні роботи	Самостійна робота	Модульний контроль
1	Нормативно-правові засади лікарсько-профілактичного супроводу у спортивній діяльності.	5	3	2	10
2	Методологія визначення та оцінки фізичного розвитку, стану здоров'я, функціонального стану й загальної фізичної працездатності спортсменів.	5	3	-	
3	Лікарсько-педагогічний контроль в процесі занять фізичною культурою і спортом.	5	3	2	
4	Санітарно-гігієнічна характеристика організації харчування спортсменів.	5	3	2	
5	Санітарно-гігієнічне забезпечення тренувальної діяльності спортсменів.	5	3	2	
6	Санітарно-гігієнічні основи проектування, будівництва та експлуатації спортивних споруд.	5	3	-	
7	Лікарський супровід та медичне забезпечення спортивних змагань і спортивно-масових заходів і спортивних зборів.	5	3	2	
8	Передпатологічні стани й захворювання, які виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом.	5	3	2	
9	Основи долікарської медичної допомоги під час занять фізичною культурою та спортом.	5	3	2	

10	Профілактика патологічних станів і травматизму у фізичній культурі та спорті.	5	3	-	
11	Санітарно-гігієнічні вимоги до спортивного одягу і взуття та спортивного інвентаря. Особиста гігієна спортсмена.	-	-	3	
12	Засоби відновлення спортивної працездатності	-	-	3	
Разом		40	30	20	10

Оцінка успішності та навчальних досягнень магістранта з дисципліни є рейтинговою і виставляється за національною шкалою («зараховано», «незараховано»), 100-бальною шкалою університету та має визначення за системою ЕКТС.

До навчально-методичного комплексу викладання дисципліни також входить пакет комплексних контрольних робіт, який являє собою контрольний захід, що здійснюється з метою виявлення рівня залишкових знань студентів та контролю за якістю навчального процесу.

Пакет комплексних контрольних робіт містить 30 варіантів завдань, що охоплюють зміст усього курсу навчальної дисципліни. Кожен варіант контрольної роботи має чотири рівні: три з яких спрямовані на перевірку теоретичних знань і один містить творче завдання для виявлення магістрантами практичних умінь і навичок. Для розв'язання варіантів контрольної роботи вони мають володіти теоретичним матеріалом, вміти застосовувати знання на практиці, узагальнювати та систематизувати їх.

Висновки. Отже, вивчення навчальної дисципліни «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності» спрямовано на формування у магістрів професійних компетентностей для науково-обґрунтованого здійснення навчально-тренувального процесу, змагальної і спортивно-прикладної діяльності у фізичному вихованні, спорті й масовій фізичній культурі. Ці знання є фундаментом високої методичної підготовки фахівця магістерського рівня у галузі фізичного виховання і спорту, що має велике значення для підвищення конкурентоздатності випускників факультетів фізичного виховання та спорту вищих навчальних закладів на ринку праці.

Система підготовки висококваліфікованого фахівця передбачає аудиторну (лекції й практичні заняття) та самостійну роботу. З метою активізації науково-дослідної діяльності на останній вид відводиться 2/3 усього навчального часу. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється у формі поточного, модульного та підсумкового контролю знань.

Перспективи подальших досліджень. Перспектива подальших досліджень полягає у вдосконаленні навчально-методичного комплексу дисципліни із впровадженням новітніх підходів до методичного забезпечення навчального процесу за допомогою засобів телекомунікацій та інших можливостей інтернет-ресурсів.

Література

1. Дем'яненко Н. Самостійна робота магістрантів у системі модульного навчання: організаційно-управлінські засади. Педагогічні науки. 2011. –Вип. 3. С. 42-46.

2. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.

3. Хоменко П.В. Природничонаукова підготовка фахівця фізичної культури: монографія. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2012. 380 с.

References

1. Dem'yanenko N. (2011). Samostiyna robota mahistrantiv u systemi modulnoho navchannya: orhanizatsiyno-upravlinski zasady. Pedahohichni nauky, 3, 42-46. [in Ukrainian].

2. Machynska N.I., Stelmakh S.S. (2012). Suchasni formy orhanizatsiyi navchalnoho protsesu u vyshchiy shkoli: navch.-metod. posib. Lviv: Lvivskyy derzhavnyy universytet vnutrishnikh sprav. [in Ukrainian].

3. Khomenko P.V. (2012). Pryrodnychonaukova pidhotovka fakhivtsia fizychnoi kultury: monohrafiia. Poltava: PNPU im. V. H. Korolenka. [in Ukrainian].